

Hinni kell

Három cserép muskátli zöldellt az ablakban. Az emberek néha lenéztek a kövezetre, s pillantásuk jólesően cirogatta meg a pinceablakot. A muskátli-levelek között fekete fény lebegett. Mi lehet a muskátli megett? Az efféle pincealakásokban emberek élnek, és a muskátli hirdeti mindenféle törekvésüket az életért. A lábak elhaladnak, a kövezetre eső hull, por, szél sepri, a fekete fény megett élő emberek szembogara kivilágít a világba.

Török Szijjas szeme is világít, az asszony halódik mögötte. Áll sokáig a cserepek előtt, és bámulja a szemközi lyukat, amelyben szintén három cserép muskátli vágyakozik a rács megett. Megfordul, nyolc óra, megint elkésett.

Komorán lépked az ágyhoz, elsimítja Annus haját, megtörli az izzadó homlokot. — Annus semmit sem vesz már észre. Nehezen szedi a levegőt, sokat kergetett szegény lelke vándorútra indult. De még itt jár az udvarban, készíti az embert vasárnapra. Vasal éppen, álmában kínosan elhúzza a száját; az ember ezzel a rettenetes mosollyal agyában lép ki, zárja be kulcsra az ajtót, s megy fel a lépcsőkön. Megy az öntödöbe. Elkésett, ma éppen negyedszer, ma másfél órát.

Bent azzal fogadja Szakács, a művezető: — Jó reggelt. A gúnyos hang egy grófnak szólhatna így, nem neki, aki csak tologatja a kocsit a sinen, miután megrakta homokkal.

Néhányan rápillantanak, semmi jó nem látszik a szemükből. Lemaradás, kevesebb pénz, — ez világít elő, szinte sütvé a pillantásokból. Eliszkol, fejét behúzza lélegzet nélkül rohan a vaskocsival, csattog a sin és fent kék az ég. De messze az ég, Annus míg odaér! Hej, de jó lenne odavágni ezt a vaskocsit, belelódítani a tűzfalba, hogy összeszakadna az egész mindenség!

Délig bevégezte a lemaradást, akkor bejött a gyárba a szemetes, a szomszéd, szintén egyenlő mélységlakó. Azt mondja sűgva, míg ő rátámaszkodik a vaslapátra, hogy ki kellene nyitni az ajtót, nagyon hangzik a hörgés.

Török Szijjas szeme megrebben. Sokáig nézi a földet, majd lehajol, gépiesen dobálja tovább a homokot, mintha nem állna előtte a szomszéd. Az vár.

— Nem lehet, hát nem lehet. Morogja Török és nekiiramodik a talpfákon, s elcsattog a szín torkába. A szomszéd komoran nézi a síneket, elmegy.

Majd csak letelik a nap! Annus is bevégzi. Temesse el az állam, a gyár, neki semmije nincs. Már efféleket gondol Török estefelé, de csak úgy félésszel, mert nem hiszi, hogy Annus vissza ne jönne. Bár semmi tüdeje nincsen, hiszen azért lökték vissza a kórházból is. Ott is statisztikára megy az élet. Rontsa a másét; az övét, Török Szijjasét. Hát rontja is, de az is lehet, hogy még ma megél, s idejében ér haza, talán még egy búcsúszót ejtethet is vele. Hej, te Annus, hova lett a szép virágos, tele élet!

»Még csak egy órát tarts ki, megyek«, — kóvályog Török feje, s igyekszik, jön, megy, mosolyog, hogy mindenképpen megengesztelje a többit. Nem késett ő soha sehonnán, szegényember ezt nem teheti.

Éppen a selejtét hordja kifele, mikor meglátja, hogy a művezető jön az igazgatónóval. Beszélgetnek, őt nézik. — Mi lehet? Ez a kutya művezető biztos, bemondta a késéseket, hogy döglene meg. — Bevágja a vasakat a kocsiba, s nekidől. Meglódítja, haragos, vörös ködben úszó szemmel látja még, hogy az

igazgatónő feléje int. Hát intsen az istenit, de még ezt eltolja, bele abba a fekete tűzfalba, hogy szétszakad az egész mindenség.

Nyargal a síneken, csattog a kocsi, áthalad egyre sebesebben repülve az utolsó talpfán is, és még egy roppant nagyot lódítva a vaskocsin, belevágja a falba. Nagyot dörren, de csak visszapattan a kocsi, alig tud előle félreugrani. Vastag a fal, úgylátszik.

Kiáltást hall. — Szíjjas, mit csinál? Ez az igazgatónő, no jól van. Megfordul, áll, bevárja azt a kettőt. Akár a hóhérok. Úgy jönnek, némán.

A művezető eltekint, ki a kerítésre, bajuszát babrálja. Az igazgatónő szokatlanul csendesen mondja. — Menjen haza. — Hogy tehet ilyent?

Török Szíjjas főbeverten áll, nézi az igazgatónőt. — Annus szeme villog elő valahonnan, s elfedi ennek az asszonynak arcát. — Két napja nem is látta Annus szemét, most miért látja? Haza? Ja, igen mehetek haza. Mit hogy tehettem? Hogy késtem? Hogy belevágtam ezt a dögöt a falba? Tétován pislog, az igazgatónő megfogja a vállát.

— Török, maga a gyár legkülönb embere. — De ilyent nem akarunk, nem kell, hogy is tehetne. Hangja megremeg. Hiába, asszony.

Míntha kitisztult volna a világ, egyszerre élesen előugranak az udvar épületei, a kövek, a jövő-menő emberek s a művezető arca, aki úgylátszik, ma nem borotválkozott. — Nagyot sóhajt.

— Elmehtek? — Kérdi tétován Török. Azok ketten sietve bólintanak, a művezető valamit mond is, de már ezt nem hallja, szalad, már el is tűnt a nagy vaskapuban. »Annus, megyek, várjál«, — zihálja tüdeje, s megállás nélkül teszi meg az utat, ami éppen félóra, így szaladva is. Bebukik a pincébe, a sötétben alig lát valamit.

— Annus!

Az asszony pillája nyitva, szép dióbarna szeme előfénylik a homályból.

— Károly, már végeztél? Suttogja alig érthetően. Él, él, ez a fő; az ember csendesen leül a székre, s megfogja a kezét.

— Elengedtek, Annus, jó emberek azok.

Sokáig hallgatnak, az asszony az ember fejét nézi, de kevés a haja, sovány is, az inge szakadt, csetres, mi lesz vele? Istenem, mi lesz vele?

— Aztán vegyél másik asszonyt, így nem lehet, — suttogja.

Beszélgetnek. A járdán jönnek-mennek a népek, — bakancsok, könnyű női cipők, nehézkes papucsok, finom bokszipők, váltakozva koppannak, csoszsanak a kövezeten.

Nézik a lábszárakat, összerosolyognak. De sokszor szórakoztak ezzel. A muskátli résein már a szürke alkony sötétedik befelé, mikor Annus valamire nem válaszol. Fogja a kezét az ember, és ahogy közel hajol, észre veszi, hogy elment. Többé már nem válaszol neki. Se jót, se rosszat, a lábakat se figyelik kettén, már nem.

Felkel, kimegy az udvarra. Imádkozik. Ott lent nem tudna, nyomja a sok emelet. Felnéz a felhős, szürke égre, és keresi a szavakat. De régen imádkozott, nehéz összekaparni a szavakat, homlokát is beráncolja az erőlködés.

Kapucsikorgás hangzik, siető lábak koppannak errefelé. Abba hagyja a hiábavaló erőlködést. Ki lehet ilyenkor? Mind itthon vannak, ide az udvarba, a pincékhez igen ritkán téved valaki. Biztosan a szegényházi Barnabás bácsi, a szemetes nagybátyja. De ez nőféle lépés, — no majd meglátja.

Az igazgatónő.

Török Szijjas fekete szoborként áll az eperfa alatt, az asszony lelassítja lépéseit.

— Jóestét. Hogy van? Int az épület felé, és mindjárt meglátja a nyitott ajtót. Az lehet a Törökék lakása.

Nagy a csend, úgy látszik megtörtént. Ez a Török szótlán, igyekvő ember, nem iszik, mégis semmire nem jutott az életben. Nincs mestersége, ez a baj. Csilletologatónak is kell lenni, ki tolná a csillét, ha nem lenne Török Szijjas? Párás szemmel nézi a sovány, megviselt embert, aki egyenesen szemébe mélyeszi pillantását. Nincs abban semmi, vád, csak valami nagy állati szomoruság.

Kezet nyújt.

— Segíteni fogunk, Török, mindenben segítünk. Jöjjön, vezessen le, látni szeretném.

Lemennek. Török restellkedve néz szét a szobában, a homályból kilóg minden asszonytalan szegénysége, férfi rendetlensége. De azért felcsavarja a kapcsolót, és a körte huszonötös — mégjobban felfedi életét. Az igazgatónő azonban Annust nézi. — Milyen széparcú, — gondolja, — nem lehet több harmincesztendősnél.

— A gyár temeti, magának semmi gondja. — Ideges mozdulattal nyújt kezet. — Jóéjszakát. — Menne, de Török megállítja.

— Honnan tudta, hogy baj van? Én nem mondtam senkinek.

— A szomszédja bejött az irodába. Ő szólt. — Az asszony most nagy szavakat szeretne mondani, — hogy Töröknél nincs külön ember sehol, hős, a munka hőse, — de itt, ezt nem lehet, suta lenne, ezért csak ennyi mond menetközben, az ajtóban pillanatra megállva. — Ne feledje, hogy hozzánk tartozik, bizzon bennünk!

Török utánanéz, aztán Annus hófehér arcára. — Látod, jó emberek. — S maga sem tudja, hogy alig észrevehetően elmosolyodik, s mintha Annus is vele mosolyogna. De lehet, hogy ez csak káprázat, a huszonötös körte csalfa játéka.

Hiába, nehéz hinni, ha az ember feje felett annyi emelet nehezedik.

BALÁZS MARGIT

Erdei ősz

*Rozsdás avarból szötte fátylát,
s szemére vetette az ősz.
Fölötte fecskék raja száll át,
s a varjúcsapat se időz.*

*A fák akár a csontos vázak,
köztük sápadt fény motoz.
Pőrén az erdő összefázhát;
fehér palástról álmodoz.*